

Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

19 iulie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Guzun Ion,
Judecători – Țurcan Anatolie, Talpă Boris,

examinând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Soltan Vasile în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 10 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui

Popov Gheorghii xxxxx, născut la xxxxx.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 21.12.2020 – 18.01.2022;

Instanța de apel: 28.02.2022 – 10.10.2022;

Instanța de recurs: 16.01.2023 – 19.07.2023.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul Taraclia din 18 ianuarie 2022, instanța a hotărât că Popov Gheorghii a comis fapta prejudiciabilă prevăzută de art.287 alin.(3) Cod penal – în stare de iresponsabilitate.

În baza art.23 alin.(1) Cod penal, s-a eliberat Popov Gheorghii de răspunderea penală în baza art.287 alin.(3) Cod penal.

S-a aplicat față de Popov Gheorghii măsura de constrângere cu caracter medical sub formă de internare a lui într-o instituție psihiatrică cu supraveghere riguroasă.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a pronunța sentința prima instanță a constatat că, Popov Gheorghii la xxx, aproximativ la ora xx, aflând-u-se la domiciliul, ce aparține cet. I. Doneț, amplasat pe str. xxx, în cadrul consumării băuturilor alcoolice în prezența lui E. Costova, I. Doneț și I. Vîlcov, a început să se exprime în adresa lui Costova Elena, a.n.xx, cu cuvinte necenzurate, după ce fără nici un motiv, din intenții huliganice, intenționat a aplicat câteva lovituri cu mâna în față și în regiunea capului lui E. Costova care era așezată lângă el, care de la loviturile aplicate a căzut pe podea. Apoi, continuând-și acțiunile sale infracționale, G. Popov a început să aplice lovituri pe diferite părți ale corpului lui E. Costova, și a opus rezistență lui I. Doneț și I. Vîlcov, care au încercat să curme acțiunile lui huliganice, trăgând-u-l de mâni de la E. Costova, însă G. Popov nerenunțând la intențiile sale infracționale a luat un scaun din lemn, care era în cameră, l-a stricat de podea și a ridicat bățul din lemn de la scaun în sus încercând să aplice o lovitură lui E. Costova, însă acțiunile lui infracționale au fost curmate de I. Doneț și I. Vîlcov, care au luat de la el bățul din lemn și l-au scos din cameră. Astfel, lui Costova Elena a.n.xx, i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de: echimoze pe față, echimoză pe mandibula din stânga. echimoză în regiunea pectorală stângă, echimoze pe ambele brațe, echimoză pe umărul drept, echimoze pe omoplatul stâng, care conform raportului de expertiză judiciară nr.xxxx din 18.11.2020 se califică ca vătămare ușoară.

Acțiunile lui Popov Gheorghii au fost încadrate în baza art. 287 alin. (3) Cod penal - *huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, care prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, săvârșite cu încercarea aplicării de obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății.*

3. Sentința a fost atacată cu apel de către inculpatul Popov Gheorghii, prin care și-a expus dezacordul cu sentința contestată, solicitând casarea acesteia.

3.1 În motivarea cererii de apel inculpatul a invocat că, a fost încălcată norma privind efectuarea expertizei psihiatrice.

A menționat că, până în prezent nu a primit rechizitoriul și nu a avut posibilitate să facă cunoștință cu materialele dosarului. Declarațiile nu au fost scrise și semnate de către el personal, ci au fost scrise de către anchetatorul V. Jeleapov.

A indicat că, martorii în ședința de judecată au declarat că au semnat fără să știe ce semnează, din această cauză fiind audiați Sîrtnîci și Crețu nu au putut oferi un răspuns clar la întrebările adresate.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 10 octombrie 2022, apelul a fost respins ca inadmisibil, cu menținerea sentinței fără modificări.

4.1 În motivarea soluției, instanța de apel a invocat că, cauza a fost examinată în instanța de apel în lipsa inculpatului Popov Gheorghii, în temeiul faptului că, potrivit scrisorii de informare parvenită de la IMSP Spitalul clinic de Psihiatrie, anexată la materialele dosarului, sentința din 18 ianuarie 2022 privind aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical cu supraveghere riguroasă a lui Popov Gheorghii, a fost primită spre executare, inculpatul Popov Gheorghii fiind internat la data de 09 februarie 2022. (f.d.192 Vol. II)

Astfel, în temeiul art.art.76, 77 Cod de procedură penală, instanța de apel a considerat posibil examinarea cauzei în lipsa inculpatului Popov Gheorghii, care este internat într-o instituție medicală pentru tratament, iar prin încheierea Curții de Apel Cahul din 13 aprilie 2022, a fost desemnată DASPF Cahul în calitate de reprezentant legal al inculpatului Popov Gheorghii. Or, potrivit prevederilor art.77 alin. (2) Cod de procedură penală, „În cazul în care victima, partea vătămată, bănuitul, învinuitul, inculpatul este minor sau este persoană iresponsabilă și nu are reprezentant legal din rândul persoanelor indicate la alin.(1), ori în cazul unui conflict de interese între reprezentantul legal din rândul persoanelor indicate la alin.(1) și minor sau persoana iresponsabilă, organul de urmărire penală ori instanța de judecată desemnează din oficiu, prin ordonanță sau încheiere motivată, în calitate de reprezentant legal autoritatea tutelară teritorială din raza sediului organului de urmărire penală sau al instanței de judecată”.

Cauza a fost examinată de prima instanță cu participarea inculpatului Popov Gheorghii doar până la data de 13 octombrie 2021. Ulterior, prin încheierea Judecătorei Cahul, sediul Taraclia din 13 octombrie 2021, a fost admis demersul procurorului în Procuratura raionului Taraclia, Chirnev Boris, privind efectuarea expertizei psihiatrice ambulatorii, fiind dispusă efectuarea expertizei psihiatrice în privința inculpatului Popov Gheorghii, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.287 alin.(3) Cod penal. Potrivit concluziei experților, indicată în raportul de expertiză judiciară nr.xxxxx din 03 decembrie 2021, în prezent Popov Gheorghii Alexei suferă de maladie psihică cronică și evolutivă – schizofrenie nediferențiată. Defect de tip mixt decompensat. Totodată s-a stabilit că, actualmente conform stării psihice Popov Gheorghii nu are capacitatea de a-și da seama de acțiunile sale și nu le poate dirija, deci nu este apt de a acționa cu discernământ.

Instanța de apel a relevat că, prin încheierea Judecătorei Cahul, sediul Taraclia din 23 decembrie 2021, reprezentantul DASPF Taraclia, Cerneva Evdochia a fost recunoscută în calitate de reprezentant legal al inculpatului Popov Gheorghii, ultima reprezentând și acționând în interesele inculpatului Popov Gheorghii la examinarea cauzei în prima instanță. Potrivit art.75 alin.(2), (3) Cod de procedură penală, “ (2) Incapabile în procesul penal sânt considerate:

1) persoanele recunoscute astfel potrivit procedurii penale sau în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară; 2) partea vătămată, partea civilă care nu au împlinit vârsta de 14 ani.” (3) Instanța poate recunoaște persoană incapabilă, conform procedurii penale, partea vătămată, partea civilă, bănuitul, învinuitul, inculpatul, partea civilmente responsabilă, care în urma unei boli psihice temporare sau a debilității mintale nu este capabilă să-și exercite de sine stătător drepturile și obligațiile. Art.76 alin. (1) Cod de procedură penală prevede că, „Persoana incapabilă participantă la proces nu-și poate exercita de sine stătător drepturile prevăzute de prezentul cod, acestea fiind exercitate de reprezentantul ei legal”. Conform art.77 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, „(1) Reprezentanți legali ai victimei, părții vătămate, părții civile, bănuitului, învinuitului, inculpatului sânt părinții, tutorii sau curatorii lor, care reprezintă în procesul penal interesele participanților la proces minori sau iresponsabili. (2) În cazul în care victima, partea vătămată, bănuitul, învinuitul, inculpatul este minor sau este persoană iresponsabilă și nu are reprezentant legal din rândul persoanelor indicate la alin.(1) ori în cazul unui conflict de interese între reprezentantul legal din rândul persoanelor indicate la alin.(1) și minor sau persoana iresponsabilă, organul de urmărire penală ori instanța de judecată desemnează din oficiu, prin ordonanță sau încheiere motivată, în calitate de reprezentant legal autoritatea tutelară teritorială din raza sediului organului de urmărire penală sau al instanței”.

La examinarea cauzei în prima instanță, drepturile inculpatului Popov Gheorghii au fost exercitate de către reprezentantul DASPF Taraclia, Cerneva Evdochia, care prin încheierea Judecătoriai Cahul, sediul Taraclia din 23 decembrie 2021, a fost recunoscută în calitate de reprezentant legal al inculpatului Popov Gheorghii. Potrivit art.401 Cod de procedură penală, “(1) Pot declara apel: 1) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă; 2) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă ...; 3) partea vătămată, în ce privește latura penală; 4) partea civilă și partea civilmente responsabilă, în ce privește latura civilă; 5) martorul, expertul, interpretul, traducătorul și apărătorul, în ce privește cheltuielile judiciare cuvenite acestora; 6) orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței”. (2) Apelul poate fi declarat în numele persoanelor menționate în alin.(1) pct.2)-4) și de către apărător sau reprezentantul lor legal.”.

Din circumstanțele faptei penale constatate de prima instanță, instanța de apel a statuat că se face clar, că Popov Gheorghii are statutul de inculpat, prin prisma prevederilor art.65 alin.(2) Cod de procedură penală, însă statutul procesual de inculpat al apelantului Popov Gheorghii nu-i oferă acestuia dreptul de a declara apel împotriva sentinței primei instanțe.

Astfel, în temeiul normelor legale enunțate supra, instanța de apel a reținut că, Popov Gheorghii nu are calitatea de subiect procesual cu drept de a contesta sentința instanței de fond. Drept urmare, având în vedere că Popov Gheorghii nu are calitatea de subiect procesual cu drept de a contesta sentința instanței de fond, instanța de apel a constatat că apelul depus de Popov Gheorghii a fost depus de o persoană care nu este în drept să declare apel împotriva sentinței primei instanțe, iar în consecință necesită a fi respins ca inadmisibil.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Soltan Vasile în numele inculpatului, prin care invocând ca temei pentru recurs prevederile art.427 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Popov Gheorghii să fie achitat.

5.1. În motivarea recursului avocatul Soltan Vasile invocă că, instanța de apel a tras concluzii greșite, referitor la comiterea de către Popov Gheorghii a infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(3) Cod penal și, ca urmare, nu au fost întrunite elementele infracțiunii,

Menționează că, conform art.488 alin.(1) Cod penal, măsurile de constrângere cu caracter medical, cuprinse în art.99 Cod penal, se aplică de instanța de judecată față de persoanele care au săvârșit fapte prejudiciabile, prevăzute de legea penală, în stare de iresponsabilitate, precum și față de persoanele care s-au îmbolnăvit după săvârșirea infracțiunii de o boală psihică, din care motive ele nu-și pot da seama de acțiunile lor sau nu le pot dirija,

în caz dacă aceste persoane prezintă pericol pentru societate prin natura faptei săvârșite și din cauza bolii lor.

Art.489 alin.(1) Cod penal stabilește că, în procesele având ca obiect faptele prejudiciabile, prevăzute de legea penală, săvârșite de persoane în stare de iresponsabilitate, precum și infracțiuni săvârșite de persoane care s-au îmbolnăvit de o boală psihică după săvârșirea faptei, se efectuează urmărirea penală. Conform art.495 alin.(1) pct. 2) Cod de procedură penală, după terminarea urmăririi penale, procurorul, prin ordonanță, decide trimiterea cauzei în instanța de judecată dacă s-a constatat că există temeiuri de a se aplica față de cel care a săvârșit infracțiune măsuri de constrângere cu caracter medical. Astfel, trimiterea în judecată, pentru aceste categorii de cauze, se realizează în baza unei ordonanțe și nu a rechizitoriului. Conform art.497 alin.(1) Cod de procedură penală, judecarea cauzelor trimise instanței în baza art.495 Cod de procedură penală se face în ședință de judecată, potrivit dispozițiilor din Partea specială titlul II cap. I și III Cod de procedură penală, cu participarea obligatorie a procurorului și apărătorului. Astfel, aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical în privința persoanelor, care au comis fapte prejudiciabile, prevăzute de legea penală, în stare de iresponsabilitate, se judecă de către instanțele de judecată de competențe generale, dacă trimiterea în judecată s-a realizat în baza unei ordonanțe și nu a rechizitoriului.

În speță, Popov Gheorghe a fost pus sub învinuire prin ordonanța Procurorului-șef al Procuraturii raionului Taraclia, Mihailova Iulia, din 10 decembrie 2020 pentru comiterea infracțiunii, prevăzute de art.287 alin.(3) Cod penal și ulterior cauza penală de învinuire a lui de această infracțiune a fost remisă Judecătoriei Cahul, sediul Taraclia, în baza rechizitoriului pentru examinare în fond. Aceasta s-a întâmplat în pofida faptului că în cadrul urmăririi penale erau temeiuri de a presupune că Gheorghe Popov a comis fapta în stare de iresponsabilitate, deoarece la materialele cauzei penale a fost anexat un certificat, care atestă că inculpatul se află la evidența medicului psihiatru din anul 2011 (f.d.99). Totuși, organele procuraturii au remis cauza penală dată cu rechizitoriu, pentru a-l trage pe Gheorghe Popov la răspundere penală pentru comiterea infracțiunii, prevăzute de art.287 alin.(3) Cod penal, considerând că acesta este subiect al infracțiunii examinate.

Atestă că, conform prevederilor art.21 alin.(1) Cod penal, sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile care, în momentul săvârșirii infracțiunii, au împlinit vârsta de 16 ani. Conform art.22 Cod penal, responsabilitatea este starea psihologică a persoanei care are capacitatea de a înțelege caracterul prejudiciabil al faptei, precum și capacitatea de a-și manifesta voința și a-și dirija acțiunile. Conform art.23 alin.(1) Cod penal, nu este pasibilă de răspundere penală persoana care, în timpul săvârșirii unei fapte prejudiciabile, se afla în stare de iresponsabilitate, adică nu putea să-și dea seama de acțiunile ori inacțiunile sale sau nu putea să le dirijeze din cauza unei boli psihice cronice, a unei tulburări psihice temporare sau a altei stări patologice. Astfel, potrivit art.21 alin.(1) Cod penal, numai persoana responsabilă poate fi subiect al infracțiunii, iar persoana recunoscută iresponsabilă la momentul săvârșirii faptei prejudiciabile nu poate fi subiect al infracțiunii și nici nu poate fi trasă la răspundere penală.

În acest context, instanțele de judecată urmau să pronunțe o sentință de achitare, deoarece fapta comisă de Popov Gheorghe nu întrunește elementele infracțiunii, lipsind subiectul infracțiunii, or, Popov Gheorghe era iresponsabil la momentul săvârșirii faptei prejudiciabile, iar cauza penală a fost remisă instanței de judecată cu rechizitoriu pentru tragerea lui la răspundere penală.

6. Referință asupra recursului ordinar a depus procurorul, prin care solicită a decide asupra inadmisibilității acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art.432 alin.(2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că argumentele invocate în recurs sunt vădit neîntemeiate.

În conformitate cu art.422 Cod de procedură penală, recursul împotriva deciziilor pronunțate de instanțele de apel se declară în termen de 30 de zile de la data pronunțării deciziei. În speță se constată, că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursuri ordinare în termen.

Conform art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs ordinar examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art.427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate și argumentate de recurent.

Reieșind din conținutul recursului declarat, Colegiul penal atestă că, avocatul Soltan Vasile în numele inculpatului face referință la eroarea prescrisă la art.427 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, potrivit căreia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, atunci când nu au fost întrunite elementele infracțiunii.

Colegiul penal conchide că, raportând respectiva normă la situația în cauză, acest temei nu și-au găsit confirmare, nefiind stabilită presupusa eroare de drept invocată de recurent. Or, prezența în acțiunile inculpatului atât a elementelor care caracterizează latura obiectivă a infracțiunii imputate, cât și a celor care caracterizează latura subiectivă a acestei infracțiuni, a fost dovedită prin materialele cauzei acumulate în cadrul urmăririi penale și examinate în cadrul ședințelor judecătorești. Astfel, se atestă că instanțele au constatat și motivat prezența în cauză sa elementelor componente infracțiunii imputate lui Popov Gheorghii, inclusiv stabilind vinovăția acestuia. După cum rezultă din hotărârile instanțelor de fond, acestea s-au pronunțat asupra circumstanțelor de fapt și și-a motivat concluziile prin cumulul de probe pertinente și concludente, administrate pe parcursul judecării cauzei și ulterior apreciate în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, în mod obiectiv.

Totodată, Colegiul constată că avocatul Soltan Vasile nu are dreptul să atace cu recurs decizia instanței de apel, deoarece acesta nu a folosit calea de atac apelul, or, conform prevederilor *art.402 alin.(4) Cod de procedură penală, nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora persoanele indicate în art.401 Cod de procedură penală nu au folosit calea apelului ori au retras apelul, dacă legea prevede această cale de atac.*

Colegiul reține că, statutul procesual de inculpat al apelantului Popov Gheorghii nu-i oferea acestuia dreptul de a declara apel împotriva sentinței primei instanțe atât timp cât potrivit raportului de expertiză judiciară nr.xxxx din 03 decembrie 2021, Popov Gheorghii suferă de maladie psihică cronică și evolutivă – schizofrenie nediferențiată. Defect de tip mixt decompensat, conform stării psihice nu are capacitatea de a-și da seama de acțiunile sale și nu le poate dirija, deci nu este apt de a acționa cu discernământ, prin urmare, instanța de apel corect a ajuns la concluzia că apelul a fost depus de o persoană care nu este în drept să declare apel împotriva sentinței primei instanțe.

Având în vedere aspectele sus-menționate, instanța de recurs însușește în întregime considerentele expuse în decizia instanței de apel (f.d.233-238, vol. II), redate succint la pct. 4.1. al prezentei decizii și consideră că o expunere repetată asupra lor este inutilă, fapt ce este în deplină concordanță cu jurisprudența și practica Curții Europene pentru Drepturile Omului, care în cauza *Albert vs România* din 16.02.2010, în pct. 37 al Hotărârii a statuat că, dacă art.6 § 1 din CEDO obligă instanțele să își motiveze deciziile, acesta nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos*, 19.04.1994). Cu toate acestea, noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă care nu și-a motivat decizia, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară fie prin alt mod, să fi examinat totuși în mod real chestiunile esențiale supuse atenției sale și să nu se

fi mulțumit să confirme pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare (Helle împotriva Finlandei, 19.12.1997).

Analizând materialele cauzei și hotărârea judecătorească atacată, Colegiul penal nu constată vreo eroare de drept ce ar afecta legalitatea acesteia.

Potrivit art.432 alin.(2) pct.4) Cod de procedură penală, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, instanța de recurs este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

7. În conformitate cu art.432 alin.(2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Soltan Vasile în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 10 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui **Popov Gheorghî xxxx**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la **19 iulie 2023**.

Președinte

Guzun Ion

Judecători

Țurcan Anatolie

Talpă Boris